

Kuntien ilmastotyön organisointi ja johtaminen

Okariina Rauta, Motiva Oy
@OkariinaRauta
[linkedin.com/in/okariinarauta](https://www.linkedin.com/in/okariinarauta)

Sisältö

Yleiskatsaus nykytilanteesta

Kuntien ilmastotyön organisoinnista

Näkökulmia kuntien organisoinnin ja johtamisen kehittämiseen

Johtopäätöksiä

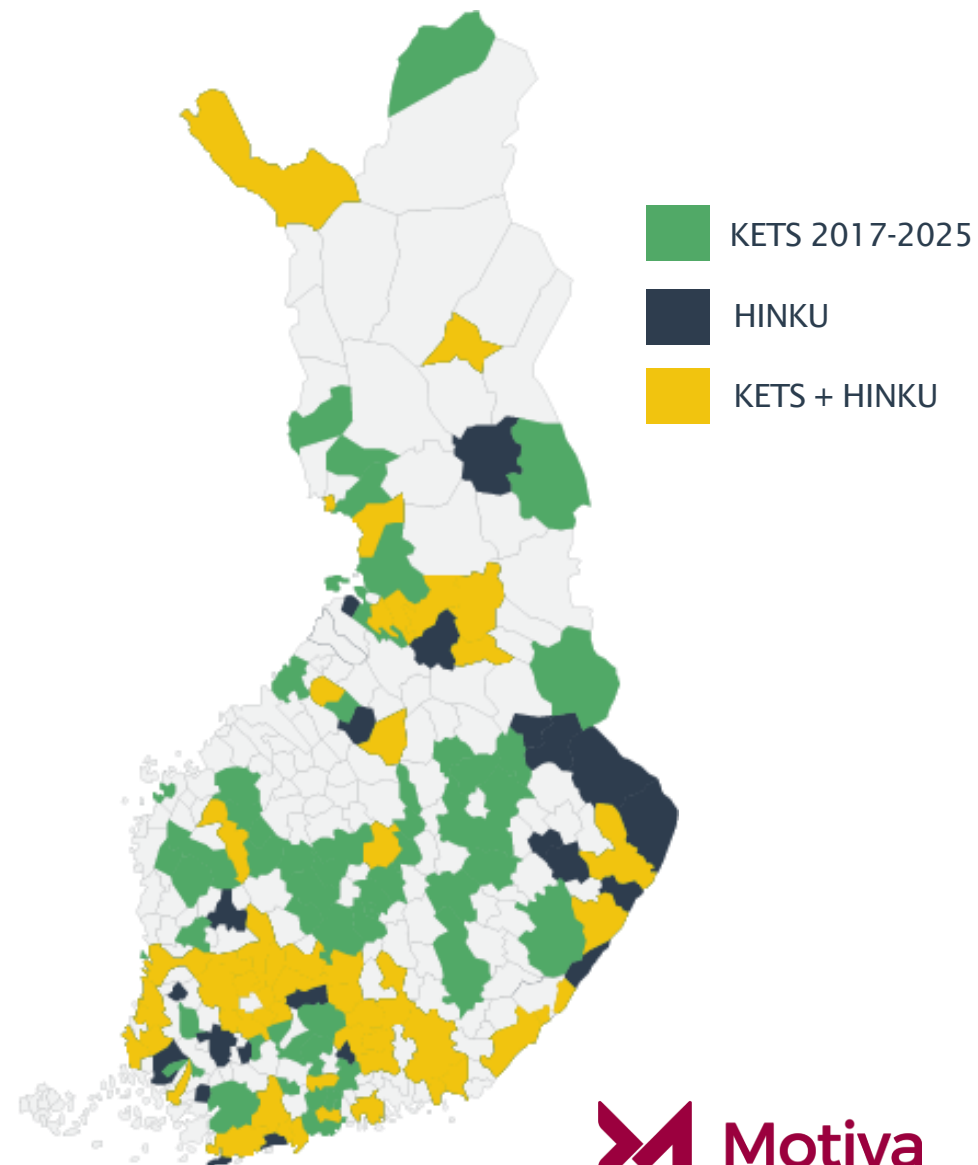
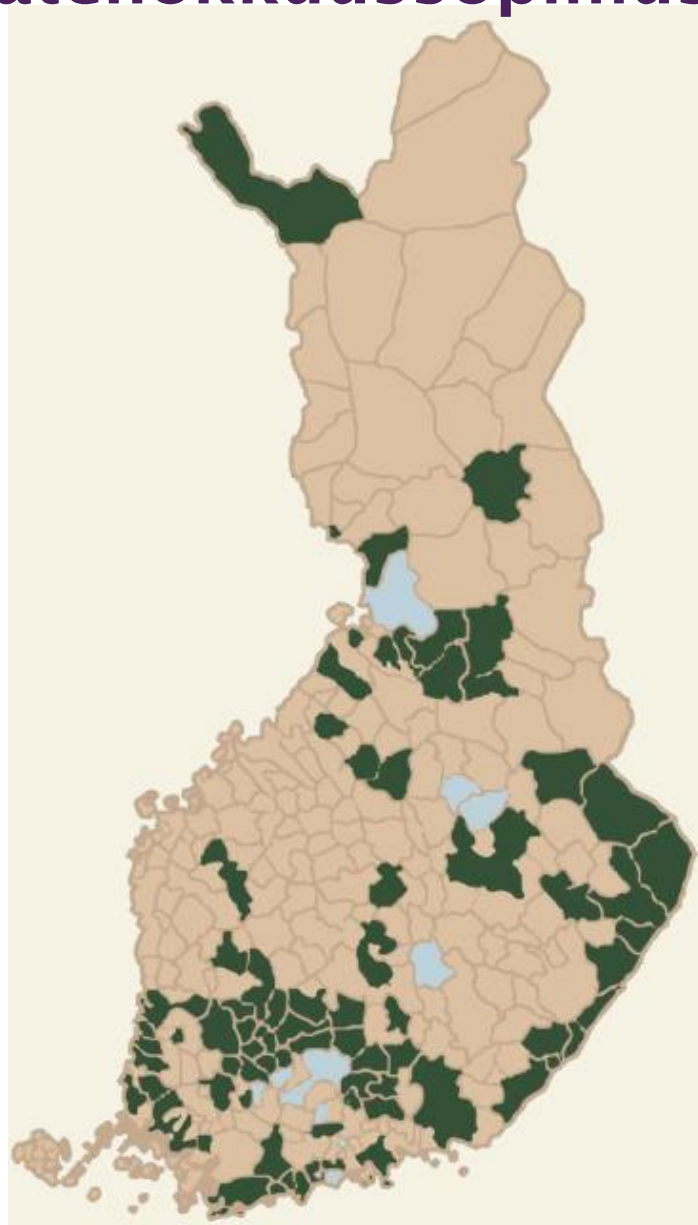
Vinkit ja linkit

Yleiskatsaus nykytilanteesta

- 80 % suomalaisista asuu ilmastotavoitteen omaavassa kunnassa (Kuntaliiton ilmastaselvitys 2021)
- Taustalla vaikuttavat ja kuntien ilmastotyötä ohjaavat ja vauhdittavat kansalliset ja kansainväliset tavoitteet, kuten
 - Hiilineutraali Suomi 2035
 - Vähähiilinen kiertotalousyhteiskunta (kansallinen kiertotalousohjelma ja sen tavoitteet)
 - Energiatehokkuusdirektiivi (EU)
 - Lainsäädäntö > uusi ilmastolaki
- Ilmastojohtamisen työkalut kehittyneet viimeisten vuosien aikana. Kunnat alkaneet ottaa käyttöön eri työkaluja, joilla toteuttaa ja seurata ilmastotyötä ja sen vaikuttavuutta. Esimerkiksi ilmastovahti (kuntakohtaista ja myös alueellisestikin), tarkasteluun otettu vahvemmin myös talouskytkentä
- Kuntaverkostot ja sitoumukset aktiivisessa toiminnassa ja yhteistyö niin valtionhallinnon kuin alueellisten toimijoiden kesken aktiivista > positiivista vaikutteita kunnille
- Kuntien ilmastotyölle tarjolla rahoitusta, mikä vauhdittanut niin kuntien kuin alueiden ilmastotyötä (kuten YM:n Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma, Kestävä kaupunki -ohjelma)

80% tavoitteen asettaneet kunnat ja sitoumuksissa (Hinku & Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS) olevat kunnat

Tummanvihreällä merkityt kunnat ovat asettaneet itselleen hiilineutraaliustavoitteen tai vähintään 80 prosentin päästövähennystavoitteen viimeistään vuoteen 2030 mennessä (HINKU-kunnat + Helsinki, Espoo, Jyväskylä ja Kuopio). Vaalean sinisellä merkityt kunnat ovat asettaneet itselleen hiilineutraaliustavoitteen vuoden 2030 jälkeen.

Kuntien ilmastotyön organisoinnista

Kuntien ilmastotyön organisoinnista

- Kuntien ilmastotyö on viime vuosina vakiintunut osaksi kuntien arkea.
- Organisointitapoja on useita – osassa organisointi toimii hyvin, osassa runsaasti kehitettävää
- Ilmastotyöhön kohdistuvat resurssit ovat pienet – suuremmilla kunnilla ilmastotyöhön kohdistuvat resurssit paremmat
- Alueellinen toiminta mahdollistaa myös pienemmille kunnille systemaattisemman ilmastotyön toteuttamista

Esimerkkejä kuntien ilmastotyön organisoinnista

Poliittista ohjausta ja
sidosryhmäyhteistyötä

Poikkihallinnollista
organisoitumista eri
tasoilla

Ympäristötiimi moottorina,
poikkihallinnollisuus
prosessina

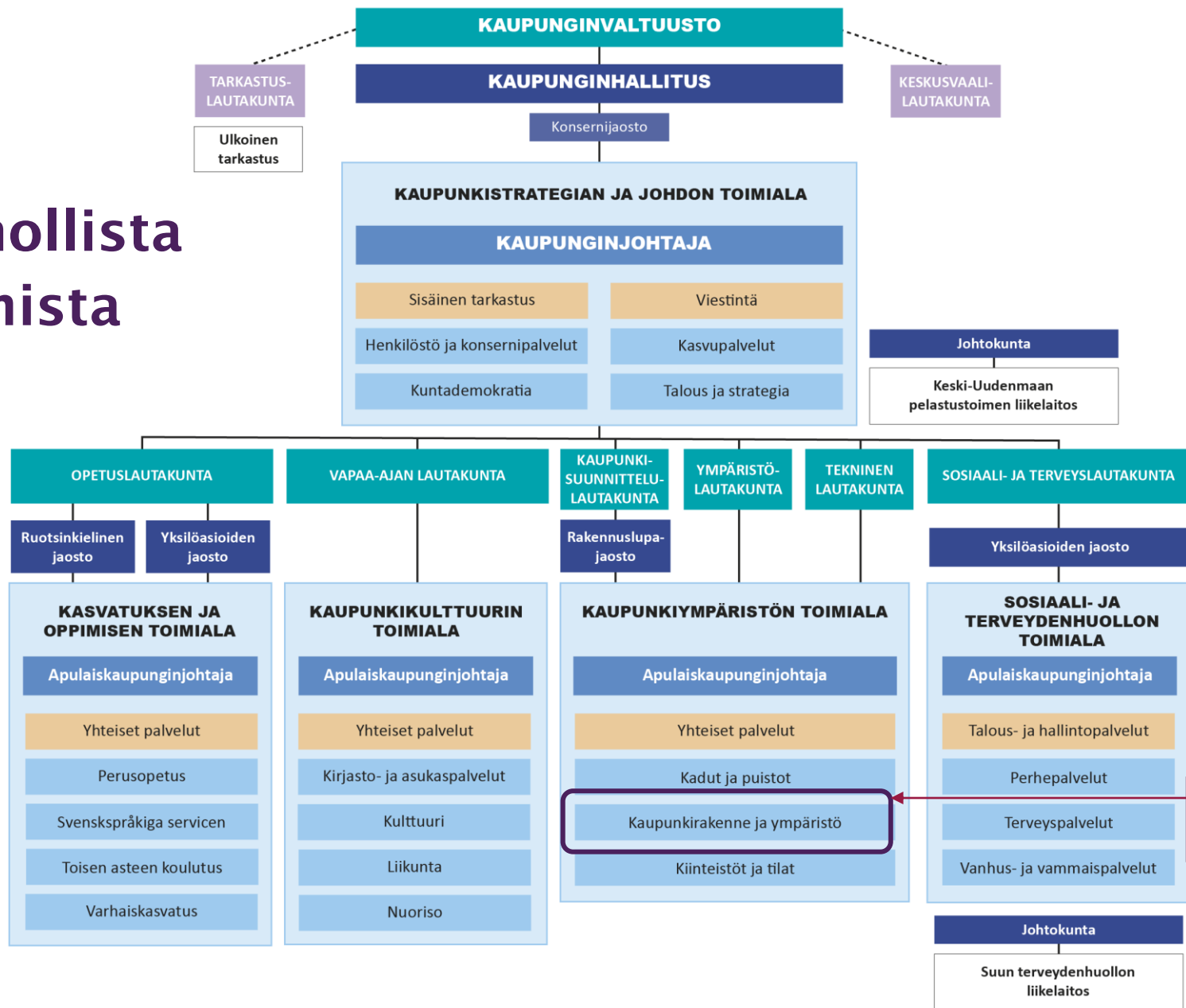
Yhteinen
ilmastokoordinaattori

Strategisella tasolla,
ilmastojohtaja

Sidosryhmät vahvasti
mukana ilmastotyössä

Hanketoiminnalla vauhtia
ilmastotyöhön, kunnallisella
yhtiöllä vahva rooli

Vantaa: Poikkihallinnollista organisoitumista eri tasoilla

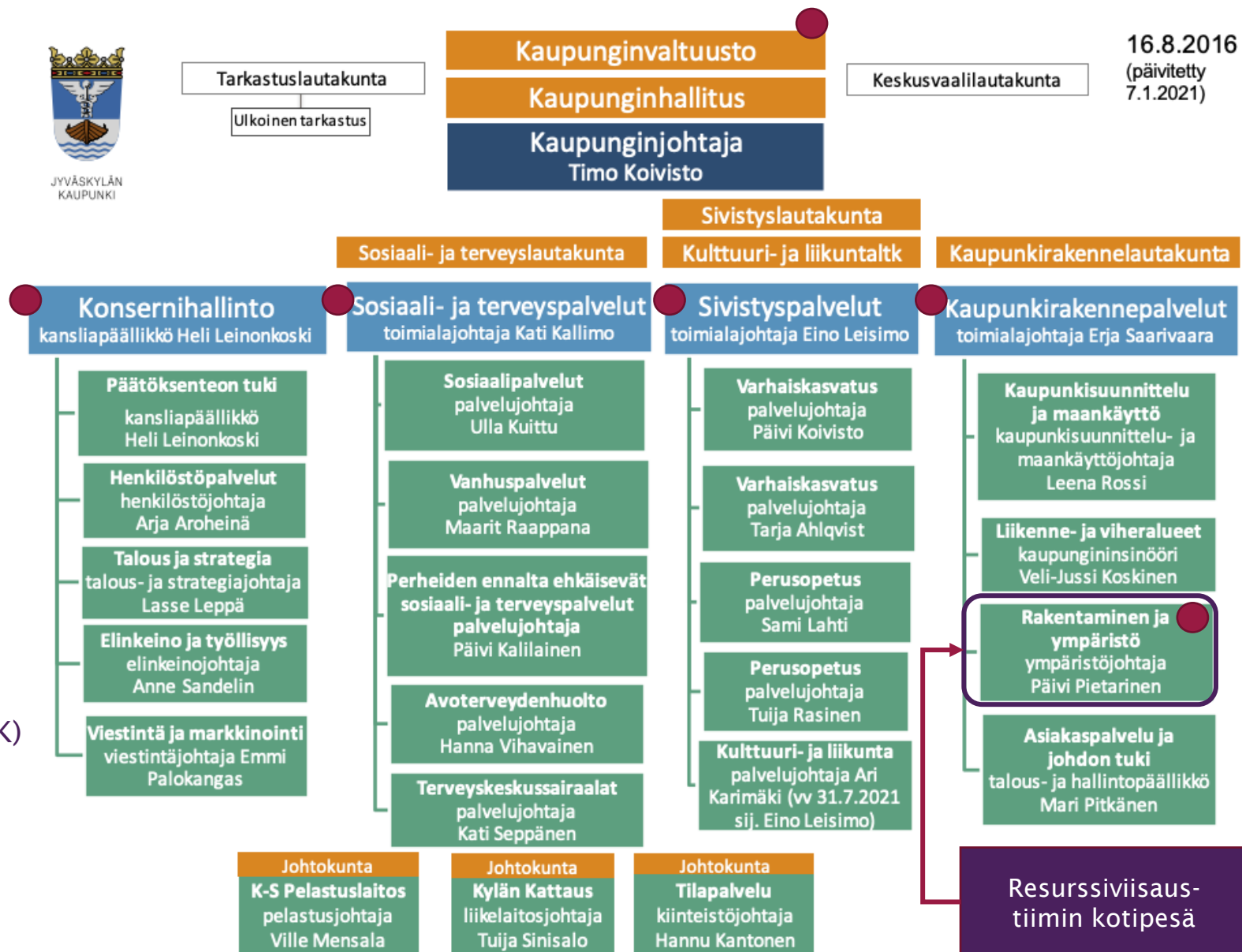

Jyväskylä: Poikkihallinnolliset ryhmät

- Strateginen ohjausryhmä
- Resurssiviisaustiimi (4 hlö)

• Resurssiviisausryhmä:

- Konsernihallinto
- Kaupunkirakennepalvelut
- Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut
- Sivistyspalvelut
- Jyväskylän Tilapalvelu
- Kylän Kattaus
- Alva-yhtiöt Oy
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK)
- Jyvä-Parkki Oy
- Mustankorkea Oy
- Jykia Oy
- Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy

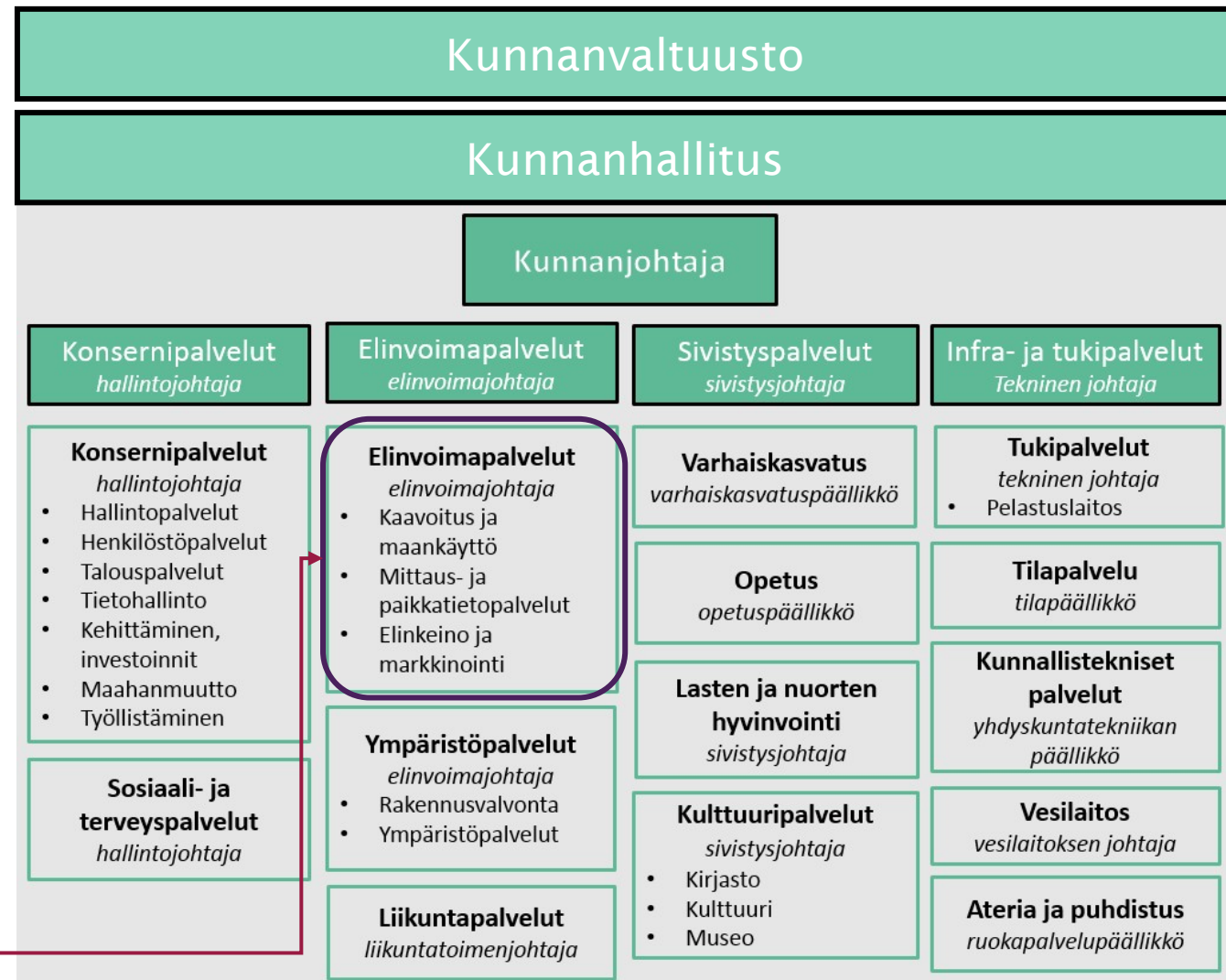
16.8.2016
(päivitetty
7.1.2021)

Vihti ja Kirkkonummi: Yhteinen ilmastokoordinaattori

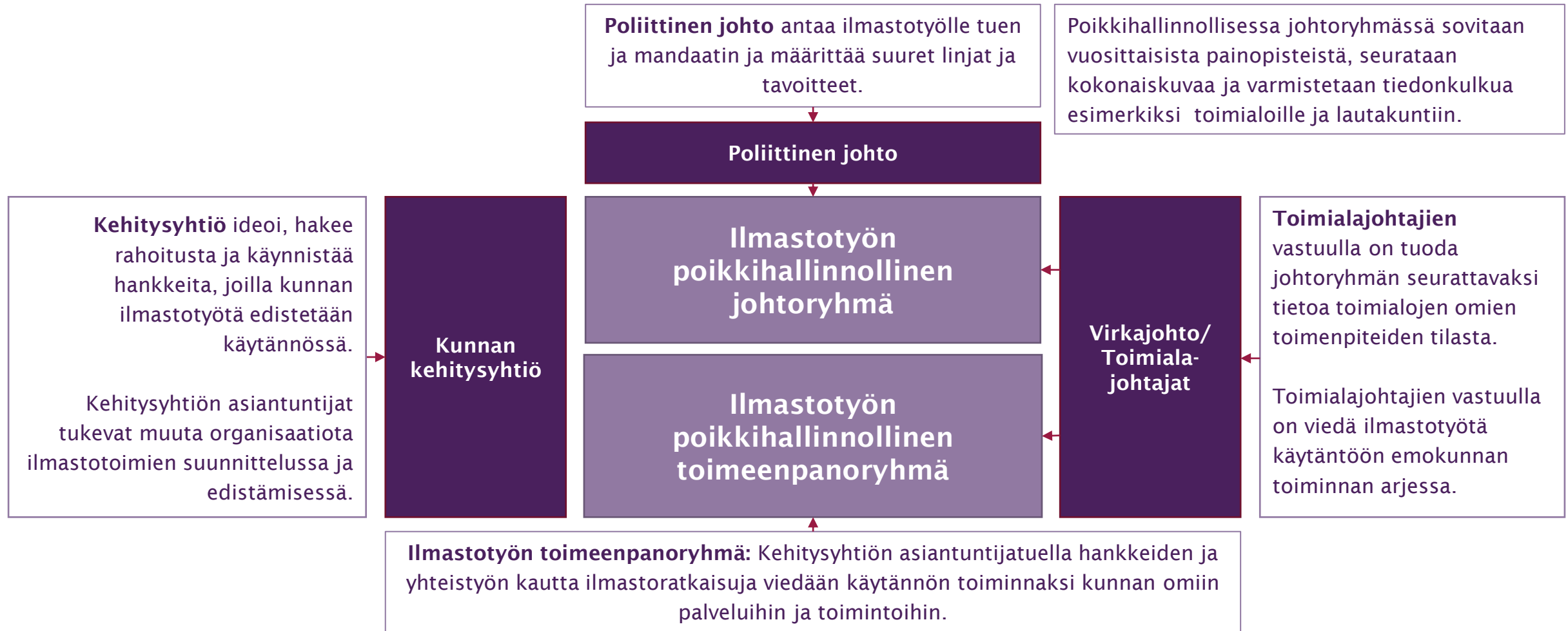
Vihdin kunnan organisaatio

- Poliittisen tason ilmastostrategiatyöryhmä
 - Valtuustopuolueiden edustus
- Ilmastotyöryhmä
 - Toimialojen johtajat ja päälliköt
- Ilmastokoordinaattori
 - Jaettu resurssi Kirkkonummen kunnan kanssa

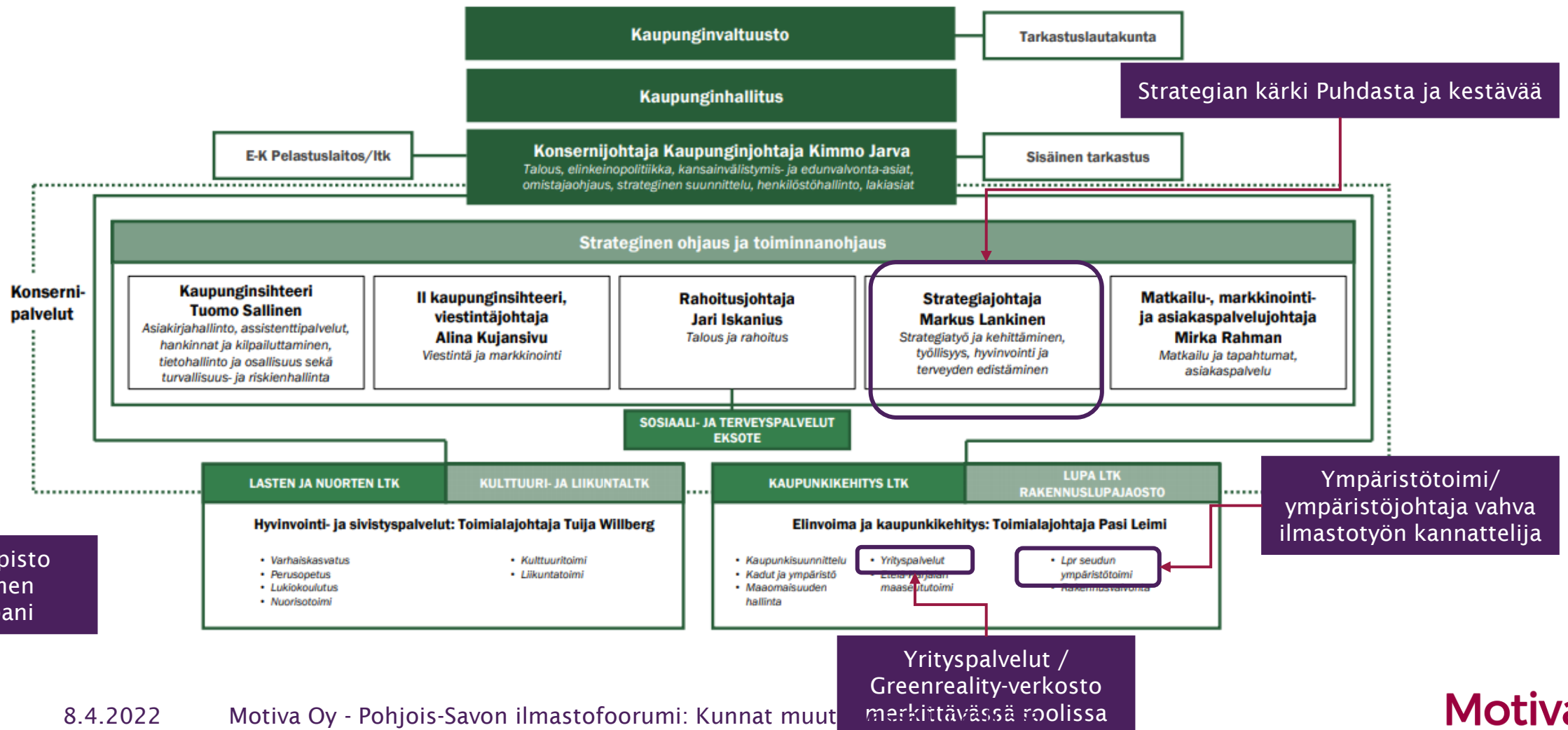
Ilmastokoordinaattorin kotipesä

Ii: Hanketoiminnalla vauhtia ilmastotyöhön, kunnallisella yhtiöllä vahva rooli

Lappeenranta: sidosryhmät vahvasti mukana ilmastotyössä

Näkökulmia kunnan ilmastotyön organisointimallin ja johtamisen kehittämiseen

Kunnan ilmastotyön organisointimallin rakentaminen

Ilmastotyön organisointi lähtee liikkeelle kuntastrategiasta, ja ilmastotyön johtamisen tulee nivoutua osaksi kunnan muuta strategista johtamista.

Lähtökohtana kunnan nykyisen organisoinnin arviointi ja kehittäminen

- Tunnistetaan nykyiset roolit ja ominaispiirteet – tähän työkaluna esimerkiksi KESTO-hankkeen johtamismallit
- Itsearviointi – tunnistetaan kehityskohteet ja vahvuudet
- Ilmastotoimien nykytilanne, päästöihin vaikuttavat tekijät ja toiminnot

Mikä vaikuttaa siihen, mikä malli sopii kunnalle?

- Kunnan rooli ja ohjauksen keinot ilmaston kannalta keskeisiin toimintoihin nähden – esimerkiksi yhtiöt, osakkuudet, kumppanuudet
- Kunnan koko ja käytettävissä olevat resurssit
- Kunnan yhdyskunta- ja elinkeinorakenne vaikuttavat esimerkiksi siihen, miten paljon ilmastotyön organisoinnissa painottuu sidosryhmäyhteistyön merkitys

Ilmastotyön kokonaiskuva organisaatiossa?

Ilmastotyön kokonaiskuvan hallinta tarkoittaa monia eri asioita eri roolien näkökulmasta. Ilmastotyön organisointimallin rakentaminen on eri toimijoiden roolien tunnistamista, mutta samalla kokonaiskuvan ylläpitäminen on jatkuva prosessi.

1. Talous- ja ilmastojohtamisen strateginen perusta

Strategiset tavoitteet

Ilmastotyön tiekartta

Tiekartan omistajuus

Vaikuttavuuden arviointi

2. Talouden ja ilmastotyön suunnittelu

Ilmastotavoitteet kehysuunnittelussa

Talousarvion laadintaohjeet

Toimialojen ilmastotoimet ja -tavoitteet

Ilmastotoimien kokonaiskuva talousarviossa

4. Talouden ja ilmastotyön seuranta

Strategisten tavoitteiden seuranta

Tilinpäätös

Seuranta toimialoilla ja lautakunnissa

Hankkeiden ja hankintojen seuranta

3. Hankinnat

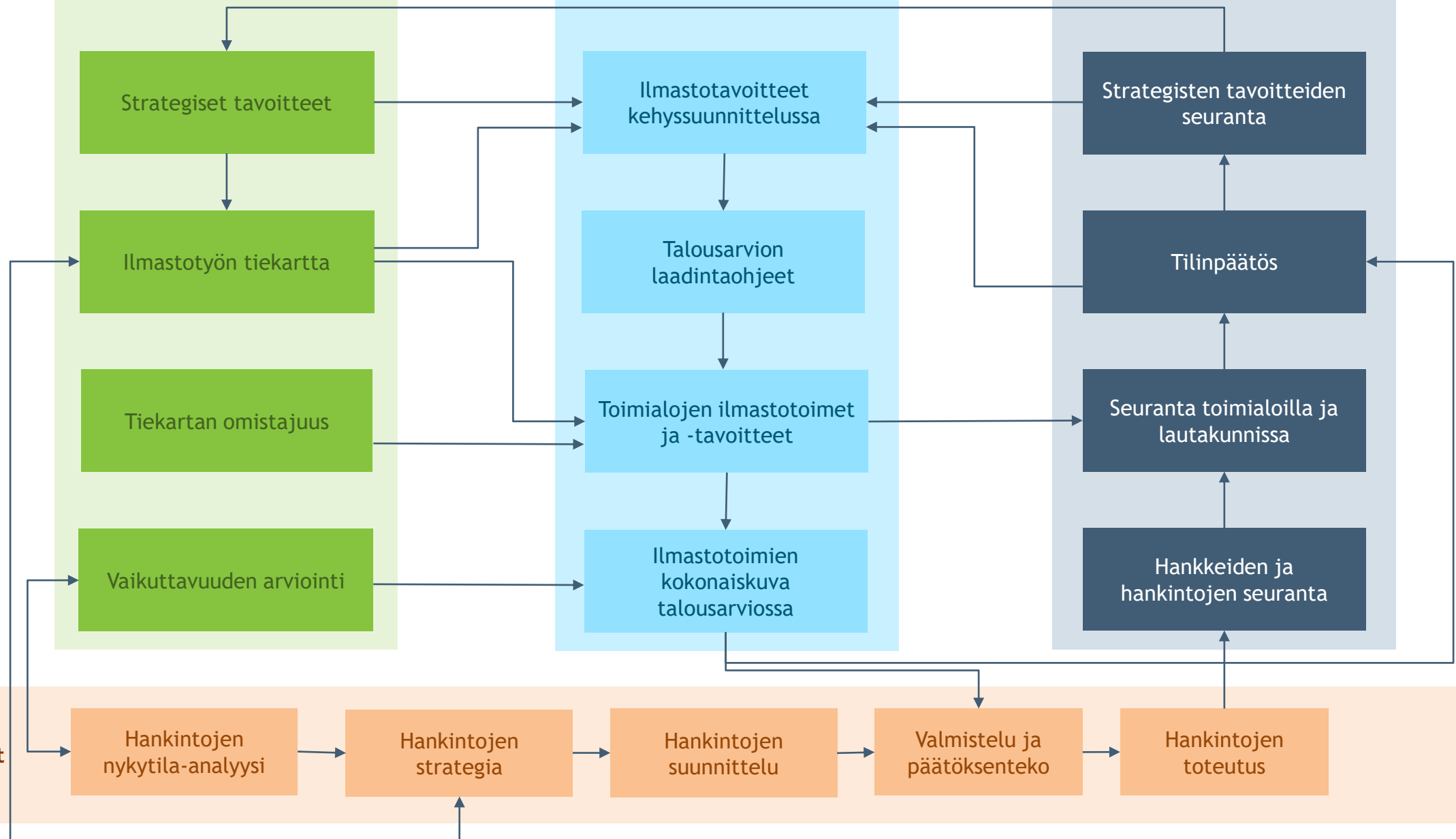
Hankintojen nykytila-analyysi

Hankintojen strategia

Hankintojen suunnittelu

Valmistelu ja päätöksenteko

Hankintojen toteutus

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Johtopäätöksiä

- Ilmastajohtamisen tulee olla osa kunnan normaalia johtamista – ilmastotyön organisointi ei ole erillinen kokonaisuus, vaan juuri ilmastotyöhön liittyvien roolien ja vastuiden, päätöspolkujen ja prosessien tunnistamista ja selkeyttämistä johtamisjärjestelmässä
- Ilmastotyön organisoinnin keskeisiä kysymyksiä ovat poliittisen johdon ja viranhaltijajohdon yhteistyö sekä toimialojen välisen poikkihallinnollisen yhteistyön tarkoituksenmukainen toteuttaminen
 - Osa kunnista hyödyntää erillisiä ilmastotyöryhmiä, joiden toiminta sidotaan kunnan johtamisen vuosikelloon
 - Hyviä esimerkkejä löytyy kuitenkin myös prosessimaisesta organisoitumisesta, jossa vakiintuneiden foorumien perustamisen sijasta poikkihallinnollista yhteistyötä ja poliittisen johdon osallistumista toteutetaan esimerkiksi osana tiekarttaprosessia
- Tiettyjen avaintoimijoiden merkitys kuntaorganisaatiossa korostuu, mutta samalla ilmastotyö on kaikkien yhteinen asia
 - Kunnanjohtaja ja poliittinen ylin johto luovat omalla aktiivisuudella ja asioiden esillä pitämisellä vankan selkänojan
 - Toimialajohtajat asioiden viejinä oman toimialan arjen johtamiseen – johtoryhmätyöskentelyn merkitys; toimialajohtajat voivat olla helposti myös ylityöllistettyjä
 - Ilmasto- tai ympäristötiimi tai ilmastokoordinaattori toimialojen työn fasilitoijana ja asiantuntijatukena, ei toteutusvastuullisena
- Kunta ei voi tehdä ilmastotyötä yksin, yhteistyö sidosryhmien ja muiden kuntien kanssa tuovat vaikuttavuutta
- Monissa kunnissa organisoituminen on ollut murroksessa ja nykyiset toimintatavat ovat melko uusia

LINKIT JA VINKIT

Hyvät linkit ja vinkit

- [Fisu-verkoston erillishanke: Resurssiviisaiden kuntien talous- ja ilmastojohtaminen \(REETTA\)](#)
 - [Kuntaliitto blogi: Ilmasto- ja talousjohtamisen yhteistyöllä vaikuttavuutta kunnan ilmastotyöhön](#)
 - Podcast: Miten ilmastojohtaminen kytetään kunnan talousjohtamiseen?
- [Ilmastojohtajat reseptikirja \(Motiva\)](#)
- [Kuntaliiton ILMAVA – Ilmastojohtamisen valmennus kunnille –materiaalit](#)
- [YM:n Kuntien ilmastoratkaisut –ohjelman välituloskooste 2019-2021](#)
- [Kerran kuussa ajankohtainen rahoituslistaus kunnille kohdistuvista rahotushauista - liity jakelulistalle](#)
- [Kuntaverkoston yhteistilaisuus 22.3.2022 Kestävä kuntatyö – esitysmateriaalit](#)
- [KESTO-hanke: Kestävyyden johtaminen ja toimeenpano paikallistasolla](#)

@MotivaOy

www.motiva.fi